

• **ІСТОРИЧНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ПРАВОВІ, СОЦІАЛЬНІ
ТА ГУМАНІСТИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ**

• **HISTORICAL, ORGANIZATIONAL, LEGAL, SOCIAL
AND HUMANISTIC ASPECTS OF PHYSICAL TRAINING AND SPORTS**

УДК 796.011

МІФОЛОГО-ЕТНІЧНА СКЛАДОВА В НАЗВІ ТА СУТНОСТІ ГІМНАСТИЧНОГО РУХУ „СОКІЛ”

Олексій ЛЯХ-ПОРОДЬКО

*Національний університет
фізичного виховання і спорту України*

Анотація. Статтю присвячено ролі міфологічно-етнічної складової в назві та сутності гімнастичного руху „Сокіл”. Визначено сутність символічної назви „Сокіл” у міфології стародавніх культур, зокрема слов'янської та української. Розкрито взаємозв'язок етнокультурної та національно-патріотичної ідеології виховання чехів, сербів, хорватів, словенців, поляків, болгар тощо. У взаємозв'язку з історичними традиціями розглядаються питання розвитку сокільського руху та особливості його реалізації в сучасній Україні.

Ключові слова: міфологія, символ сокіл, гімнастичний рух „Сокіл”.

Постановка проблеми. Середина XIX століття позначається боротьбою слов'янських народів за культурну, історичну, політичну, державотворчу незалежність від Австро-Угорської та Османської імперії, а також від німецького панівного впливу. З часом поодинокі ініціативи національно-визвольної боротьби поневолених народів переростають у глобальний панслов'янський рух, який охоплює чехів, словенців, поляків, хорватів, сербів, болгар, українців тощо.

У цій атмосфері в Чехії зароджується ідея створення національно-патріотичної організації, яка б сприяла відродженню національної свідомості громадян. Реалізувати такі наміри вдалося Мирославу Гиршу та його однодумцям, які 1862 року заснували у Празі гімнастичне товариство. Метою новоствореної організації було фізичне, моральне та духовне виховання чеського населення з історичними та етнокультурними елементами діяльності. Водночас такі прогресивні та гуманістичні ідеї поширилися й серед інших слов'янських народів, оскільки вони відповідали специфічним умовам існування поневолених народів того часу. До того ж розробивши та визначивши мету й завдання нової організації, необхідно було знайти відповідну назву, яка б відтворювала сутність, ідеологію, а головне, мала етнічно-національний характер. Тому не випадково вибір засновників товариства зупинився на назві „Сокіл” – символі спритності, сміливості, розуму у слов'янських народів.

Таким чином, назвою „Сокіл” відтворювалась етнічно-історична складова слов'янства, яка доповнювала національно-патріотичними елементами сутність гімнастичного товариства, яке невдовзі переросло в міжнародний рух, що охопив усі слов'янські народи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сокільський гімнастичний рух привертав увагу науковців, у дослідженнях яких переважно розкриваються історичні факти [10; 14] або статистичні дані [5]. Інші автори аналізують організаційно-методичні особливості діяльності сокільського руху [8; 20]. Тоді як малодослідженим залишається проблема етнокультурного значення та міфологічно-символічного походження гімнастичного руху „Сокіл”.

Зв'язок дослідження з науковими та практичними завданнями. Наукове дослідження виконано згідно з темою 1.1.4 Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури та спорту на 2006–2010 рр. „Історичні та організаційні напрямки розвитку професійного спорту в Україні”.

Мета дослідження – з'ясувати роль міфологічної та етнічно-культурної складової в назві та сутності гімнастичного руху „Сокіл”.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, історико-логічний та описовий методи.

Результати дослідження та їх обговорення. Створене 1862 року у Празі гімнастичне товариство не випадково отримало назву „Сокіл”. Саме в цей період досягнув свого апогею всеслов'янський рух за визволення підвладних народів. Власне у цьому специфічному середовищі й виникла ідея заснування такої організації, яка об'єднала б усіх слов'ян для боротьби за існування. За словами активістки сокільського гімнастичного руху М. Буринської: «...сокольська думка викликана фактором, котрому нет равного по силе. Этот фактор – борьба за существование» [1, с. 15]. Для того, щоб пробудити національно-патріотичну свідомість народу, засновники гімнастичного товариства вирішили звернутися до історії та міфології прадавніх слов'ян. Вони обрали символічну для кожного слов'янського народу назву „Сокіл”.

Отже, щоб зрозуміти чому вибір зупинився саме на цій назві, необхідно повернутися до світової міфології та дати визначення і тлумачення, ким є птах сокіл.

Однак насамперед необхідно дізнатися, чому у світовій міфології символ птаха займає таке важливе місце. Адже символічне значення птахів ми знаходимо в різних народів світу. Наприклад, первісні люди помітили, що життя не може існувати без повітря (дихання). І коли людина помирає, від неї відходить душа (зупиняється дихання). Тобто за уявленням перших людей дихання – душа – вітер символізує політ птаха [18]. За античних часів птахи символізували людські душі, а в більшості індоєвропейських народів міфологія птаха поєднувалася з блискавкою, вітром, громом, світлом.

Щодо символічного значення птаха сокіл, то у світовій міфології його сутнісні характеристики найбільш розмаїті та збагачені культурною, релігійною, етнічною, історичною складовою (рис. 1).

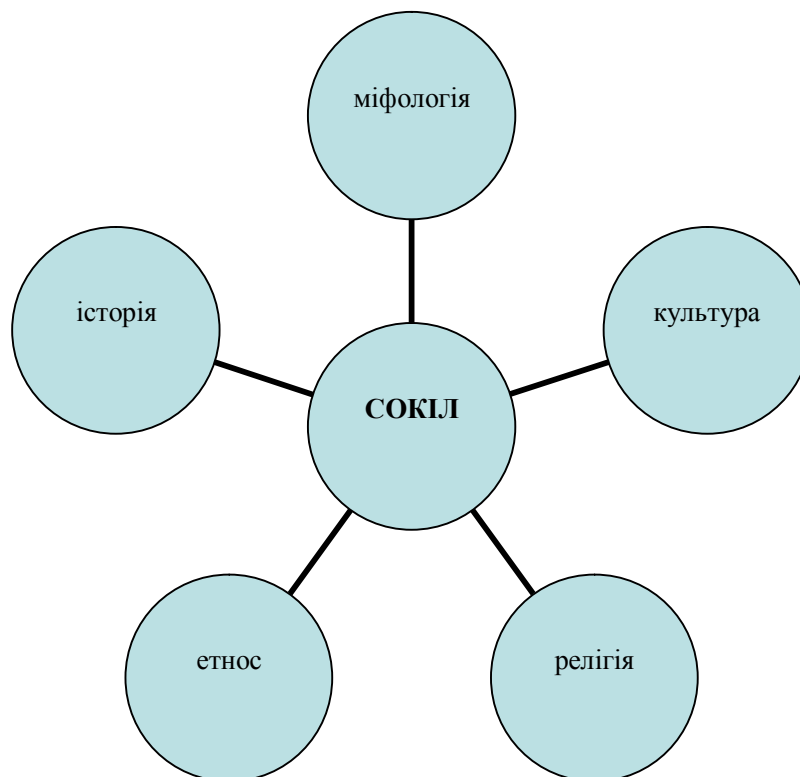

Рис. 1. Реалізація сутнісних характеристик символу „Сокіл” у різних сферах життєдіяльності

Наприклад, у єгипетській міфології ми знаходимо Сокара – бога плодovitості та покровителя мертвих. Сокар зображувався у вигляді сокола, а також ототожнювався з Птахом (Птах-Сокар) або Осірісом (Осіріс-Сокар) [13]. Окрім цього, в Стародавньому Єгипті сокола вважали царем птахів, а бог Гор часто ототожнювався з ним. Давня Скандинавська міфологія теж тісно пов'язана з птахом соколом, зокрема бог Один спускаючись на землю набирав його образу [18]. Індіанські племена Північної Америки використовували символізм сокола, нагороджуючи цим поважним ім'ям не тільки власних міфологічних героїв, а й справжніх воїнів зі стану ворога. Зокрема, в Перу птах сокіл, символізувався з сонцем, окрім цього, він був найближчим супутником та навіть братом бога Інкі. Це свідчить про специфічні особливості зближення сутнісних характеристик птаха сокола з божественною та міфологічною складовою вірувань різних народів світу. З огляду на це ми можемо впевнено стверджувати, що птах сокіл є глибинним історико-культурним та етнічно-національним символом міфологічного світу прадавніх культур, органічною складовою якої є слов'янська, зокрема й українська.

Дослідники сокільського руху Д. Любченко, С. Фейгін та В. Гавлічек, аналізуючи вибір назви, відзначають власне значення символу „Сокіл” у слов'янській міфології. Вони, зокрема говорять про те, що назву „Сокіл” обрали не випадково, а, передусім, тому, що птах сокіл характеризувався сміливістю, спритністю, силою, розумом [11]. Крім цього, з давніх часів у піснях, легендах та епосах соколами називали народних героїв [5; 20].

Надзвичайно влучно намагання та сподівання слов'янських народів ХІХ – початку ХХ століття відображені в оповіданні М. Горького «Песня о соколе» (1895 р.). Ось лише уривок з нього: «...Безумство храбрых – вот мудрость жизни. О смелый Сокол! В бою с врагами истек ты кровью... Но будет время – и капли крови твоей горячей, как искры, вспыхнут во мраке жизни и много смелых сердец зажгут, безумной жаждой свободы, света!» [15, с. 22]. Перебуваючи серед ідейних прибічників всеслов'янського руху автор яскраво показав єднання міфологічно-етнічної складової з національно-патріотичною ідеєю. Навіть у цьому невеличкому уривку ми знаходимо символічність – хоробрість, мудрість, життя, сонце, свобода, протиставлення злу (ворогу), краплі крові, як краплі сльози міфологічного першоптаха Сокола, які у споконвічній темряві народжують нове життя (Всесвіт).

Про значення та символізм цього твору свідчить й те, що він був опублікований у журналі «Славянский Век» у № 1 за 1900 рік. На той час це було одне із найпопулярніших періодичних видань слов'янського світу. Невдовзі «Песня о соколе» була перекладена на чеську, словенську, хорватську, сербську мови [17], що свідчить про глибокий історично-етнічний зміст оповідання. Більше того, поява цього твору відповідала вимогам того часу, а головне відтворювала сутність, ідею та мету панслов'янського руху.

Таким чином, назва „Сокіл” повною мірою відповідала етнічній складовій сокільських товариств у Чехії, Хорватії, Польщі, Сербії, Болгарії тощо, а міфологія прадавніх слов'ян єдналася з національно-патріотичними ідеями визвольного руху кінця ХІХ – початку ХХ століття.

Широко була представлена міфологічно-етнічна складова птаха сокола в українській історії та культурі. Наприклад: хижий птах родини соколових [3; 6]; символ хоробрості, швидкості, молодості, сили, краси, розуму юнака чи чоловіка [4; 18]; сміливого козака; улюбленого сина; вісник, посланець; протиставлення злим силам; символ Сонця, світла.

До цього необхідно додати, що важливе місце займав сокіл в усній народній творчості, фольклорі українського народу, зокрема в колядках, казках, легендах, замовляннях, весільних піснях.

Окреме місце птах сокіл посідає в міфології давніх українців. За визначенням С. Плачинди, Сокіл – першоптах і першобог Світу, птиця-тотем у найдавніших українців [16]. Згідно з міфом про створення Світу, птиця Сокіл народилася зі сльози Ока, яке існувало завжди. Для того, щоб зрозуміти роль сокола у світо створенні, наводимо уривок цієї легенди: „І пустив Сокіл золоту Сльозу-Росинку, що впала на Око. І вмить розрослося воно у великий острів серед Мороку.

І пустив Сокіл срібну сльозинку, і впала вона посередині острова, де утворилося озеро Живої Води.

І пустив Сокіл зелену Сльозу-Росинку, і від неї проросли дивовижні квіти й густі високі трави на острові й берегах озера.

Тоді Сокіл зніс золотий жолудь. І сталося диво: вирросло з того жолудя розкішне й могутнє Першодерево. Дуб-Стародуб...Тоді злетів Сокіл на вершину Першодерева й сказав: „Я створив Ирій. Тут моє місце на віки вічні. Звідси я творитиму Світ”...” [16, с. 6].

Отже, птах сокіл, посідаючи одне з найголовніших місць у світовій міфології, зокрема й у слов'янській та українській, мав беззаперечний авторитет і право на продовження свого існування в сучасності. Тому не випадково вибір засновників чеського гімнастичного товариства зупинився саме на назві „Сокіл”. Даючи чеській національній гімнастичній організації назву „Сокіл”, М. Тирш та його однодумці яскраво продемонстрували єднання національної ідеї одного народу з історією та культурою інших слов'янських народів (сербів, словенців, словаків, хорватів, болгар, українців, росіян, поляків тощо).

В українському сокільському середовищі продовжувачем символічного значення птаха Сокіл або Сокола-Рода [4] є спортивно-руханкове товариство „Сокіл-Батько” [19]. Вже з самої назви цієї організації ми можемо говорити про символічний взаємозв'язок з міфологічним „Соколом-Родом” прадавніх слов'ян. У розумінні українського населення Західної України „Сокіл-Батько” є відтворенням єдиного цілого – батьківського-первинного, об'єднання всіх сокільських гімнастичних товариств. Водночас Сокіл-Род в уявленні давніх українців уособлював божественний (космічний) початок всесвіту, тобто крізь призму символічно-міфологічної складової складалося знання про первинні витoki світу.

У ХХ столітті в СРСР, зокрема й в Україні, символізм птаха сокола уособлювався з радянським льотчиками, які протидіяли загарбницьким діям фашистської Німеччини, а в наш час ми можемо впевнено називати соколами героїв льотчиків-космонавтів з України – Р. Поповича, Г. Берегового, Л. Каденюка та інших [18].

Негативним досвідом характеризується період ідеологічного панування СРСР, коли радянська влада спочатку позитивно поставилася до сокільства, використавши його організаційно-методичний потенціал для розвитку фізичного виховання в школах, армії, спортивних осередках при заводах і фабриках. Проте з часом протиріччя, що почали виникати між основними принципами сокільського гімнастичного руху та системою фізичного виховання, яка формувалася в СРСР, призвело до того, що сокільські товариства були усунені як ідеологічно чужі буржуазно-націоналістичні організації. У такій негативній атмосфері в суспільстві сформувалися уявлення, знання, які символізувалися з сокільським рухом як з ворожою військово-політичною течією, не притаманною для громадян СРСР, тобто чужорідною для значної частини слов'янського населення. Наслідком такого викривлення історичної дійсності стало хибне сприйняття не лише сокільства, а й забуття справжнього міфологічно-етнічного значення цього руху для слов'янських народів, зокрема й українців.

Повернення до джерел та витоків сутнісного характеру та виявлення міфологічних та етнічних елементів, які становлять символічний образ сокола, почалося наприкінці ХХ століття, коли до визнання сокільства як соціокультурного явища долучилася і наукова спільнота. Крім того, що постійно збагачується науково-методична [2; 7; 12] та популярна література, [9; 10] з історичних аспектів виникнення та розвитку сокільського гімнастичного руху в Україні кінця ХІХ – початку ХХ століття ми знаходимо відлуння цієї праці і в академічних виданнях. Наприклад, якщо у Великому тлумачному словнику сучасної української мови (2003 року видання) є лише інформація про птаха сокола, то вже в редакції 2005 року чільне місце займає й сокільський рух [3]. До цього слід додати й фундаментальну працю „Олімпійський спорт” (2009) під загальною редакцією В. М. Платонова (М. М. Булатова, В. М. Платонов, частина 2, розділ 11, стор. 206 – 207), у першому томі якої серед основних систем фізичного виховання в Європі є сокільська [14]. Це привертає увагу ще й тому, що у виданні „Олімпійського спорту” 1994 року ця інформація відсутня.

Висновок. У другій половині ХІХ століття у Празі (Австро-Угорська імперія) виникає гімнастичне товариство, серед завдань якого було відродження національної історії, культури і традицій чеського народу. Для реалізації цих завдань засновники товариства звернулися до

міфології та історико-етнографічної спадщини прадавніх слов'ян, що надало змогу відтворити в символічному значенні сутнісні риси, які декларувало гімнастичне товариство. Вдало обрана назва „Сокіл” яскраво демонструвала рідкісний взаємозв'язок міфології стародавніх культур світу з потребами поневолених слов'янських народів Східної Європи кінця XIX – початку XX століття, які розгорнули національно-визвольний (всеслов'янський) рух у боротьбі за існування. Окрім цього, ідеї, які започаткували М. Тирш та його однодумці для чеського населення, стали привабливими й для сербів, хорватів, поляків, болгар, словенців, українців тощо, а назва „Сокіл” у всіх слов'янських народів завжди символізувала сміливість, розум, спритність, протиставлення добра злу. Відповідно цей символ займав важливе місце у слов'янському світі, що сприяло перетворенню національної ідеї одного народу в ідеологічні основи панслов'янського руху.

Перспективи подальших досліджень. У статті розглядаються актуальні питання щодо ролі міфологічно-етнічної складової в назві та сутності гімнастичного руху „Сокіл”, які потребують надалі детальнішого аналізу.

Список літератури

1. *Буринская М.* Исторический обзор развития Сокольства в Чехии // Вестник Русско-го сокольства. – 1915. – № 1/2. – С. 15-20.
2. *Вацеба О. М.* Спортивно-гімнастичний рух в Західній Україні (кінець XIX ст. – 30-ті роки XX ст.): дис. ...канд. пед. наук: 13. 00. 04 / Вацеба Оксана Михайлівна. – К., 1994. – 360 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : Перун, 2005. – 1440 с.
4. *Войтович В.* Українська міфологія / В. Войтович. – К. : Либідь, 2002. – 664 с.
5. *Гавличек В.* Чехословацкий Сокол. – Прага : Орбис, 1948. – 36 с.
6. *Жайворонок В. В.* Знаки української етнокультури : словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
7. *Качулина Н. Н.* Исторические условия возникновения Сокольского движения / Н. Н. Качулина // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. IX Міжнар. наук. конгрес : – К., 2005. – С. 65.
8. *Качулина Н.* Создание сокольской гимнастики в Чехии / Н. Качулина // Человек в мире спорта : новые идеи, технологии, перспективы : тез. докл. Междунар. Конгр. – М., 1998. – Т.1. – С. 204-205.
9. *Кривилев Л.* 80 лет соколке – а вспорхнула на верхнюю полку / Леонид Кривилев // Спортивная жизнь России. – 1999. – № 8/9. – С. 59.
10. *Кривилев Л.* Любовь к родине, наука и славянство / Леонид Кривилев // Спортивная жизнь России. – 1996. – № 6. – С. 37-39.
11. *Любченко Д. Е.* К истории Сокольства // Сокол. – 1911. – № 6. – С. 144-147.
12. *Лях-Породько О. О.* Сокільський гімнастичний рух у Російській імперії наприкінці XIX – початку XX століття (на матеріалі території сучасної України) : дис. ...канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Лях-Породько Олексій Олексійович. – К., 2010. – 204 с.
13. Мифы народов мира : энциклопедия : в 2-х т. / гл. ред. С.А. Токарев. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – Т. 2. – 720 с.
14. Олимпийский спорт : в 2 т. / В. Н. Платонов, М. М. Булатова, С. Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В. Н. Платонова. – К. : Олимп. литература, 2009. – Т. 1. – 736 с.
15. Песня о Соколе // Славянский век. – 1900. – №1. – С. 19 – 22.
16. *Плачинда С.* Словник давньоукраїнської міфології / Сергій Плачинда. – К. : Велес, 2007. – 240 с.
17. Славянские культурные новости // Славянский век. – 1900. – № 2. – С. 18.
18. Словник символів культури України / За заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренко, В. В. Куйбіди. – 3-є вид. – К. : Міленіум, 2005. – 352 с.
19. „Сокіл-Батько” спортивно-руханкове товариство у Львові : альманах 1894-1994. – Л. : Основа, 1996. – 268 с.

20. Фейгин С. Л. Развитие систем гимнастики в Новое время / С. Л. Фейгин. – М.; Л. : Физкультура и спорт, 1940. – 72 с.

List of references

1. *Burinskaja M.* Istoricheskij obzor razvitija Sokol'stva v Chehii // Vestnik Russkogo sokol'stva. – 1915. – № 1/2. – S. 15-20. (Rus.)
2. *Vatseba O. M.* Sportyvno-himnastychnyy rukh v Zakhidniy Ukrainy (kinets' XIX st. – 30-ti roky XX st.): dys. ...kand. ped. nauk: 13. 00. 04 / Vatseba Oksana Mykhaylivna. – K., 1994. – 360 s. (Ukr.)
3. Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy / ukhad. i holov. red. V. T. Busel. – K.; Irpin' : Perun, 2005. – 1440 s. (Ukr.)
4. *Voytovych V.* Ukrayins'ka mifolohiya / V. Voytovych. – K. : Lybid', 2002. – 664 s. (Ukr.)
5. *Havlychek V.* Chekhoslovatskyy Sokol. – Praha : Orbys, 1948. – 36 s. (Rus.)
6. *Zhayvoronok V. V.* Znaky ukrayins'koyi etnokul'tury : slovnyk-dovidnyk / V. V. Zhayvoronok. – K. : Dovira, 2006. – 703 s. (Ukr.)
7. *Kachulina N. N.* Istoricheskie uslovija vznikovenija Sokol'skogo dvizhenija / N. N. Kachulina // Olimpijs'kij sport i sport dlja vsih : tezy dop. IX Mizhnar. nauk. kongres : – K., 2005. – S. 65. (Rus.)
8. *Kachulina N.* Sozdanie sokol'skoj gimnastiki v Chehii / N. Kachulina // Chelovek v mire sporta : novye idei, tehnologii, perspektivy : tez. dokl. Mezhdunar. Kongr. – M., 1998. – T. 1. – S. 204-205. (Rus.)
9. *Krivilev L.* 80 let sokolke – a vsporhnula na verhnjuju polku / Leonid Krivilev // Sportivnaja zhizn' Rossii. – 1999. – № 8/9. – S. 59. (Rus.)
10. *Krivilev L.* Ljubov' k rodine, nauka i slavianstvo / Leonid Krivilev // Sportivnaja zhizn' Rossii. – 1996. – № 6. – S. 37-39. (Rus.)
11. *Ljubchenko D. E.* K istorii Sokol'stva // Sokol. – 1911. – № 6. – S. 144-147. (Rus.)
12. *Lyakh-Porod'ko O. O.* Sokil's'kyy himnastychnyy rukh u Rosiys'kiy imperiyi naprykintsi XIX – pochatku XX stolittya (na materialy terytoriyi suchasnoyi Ukrainy) : dys. ...kand. nauk z fiz. vykhovannya i sportu: 24.00.02 / Lyakh-Porod'ko Oleksiy Oleksiyovych. – K., 2010. – 204 s. (Ukr.)
13. Mify narodov mira : jenciklopedija : v 2-h t. / gl. red. S.A. Tokarev. – M. : Bol'shaja Rossijskaja jenciklopedija, 1998. – T. 2. – 720 s. (Rus.)
14. Olimpijskij sport : v 2 t. / V. N. Platonov, M. M. Bulatova, S. N. Bubka [i dr.]; pod obw. red. V. N. Platonova. – K. : Olimp. literatura, 2009. – T. 1. – 736 s. (Rus.)
15. Pesnja o Sokole // Slavjanskij vek. – 1900. – № 1. – S. 19 – 22. (Rus.)
16. *Plachynda S.* Slovnyk davn'oukrayins'koyi mifolohiyi / Serhiy Plachynda. – K. : Veles, 2007. – 240 s. (Ukr.)
17. Slavjanskije kul'turnye novosti // Slavjanskij vek. – 1900. – № 2. – S. 18. (Rus.)
18. Slovnyk symvoliv kul'tury Ukrainy / Za zah. red. V. P. Kotsura, O. I. Potapenka, M. K. Dmytrenka, V. V. Kuybidy. – 3-ye vyd. – K. : Milenium, 2005. – 352 s. (Ukr.)
19. „Sokil-Bat'ko” sportyvno-rukhanckove tovarystvo u L'vovi : al'manakh 1894-1994. – L. : Osnova, 1996. – 268 s. (Ukr.)
20. *Fejgin S. L.* Razvitie sistem gimnastiki v Novoe vremja / S. L. Fejgin. – M.; L. : Fizkultura i sport, 1940. – 72 s. (Rus.)

**МИФОЛОГО-ЭТНИЧЕСКАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ
В НАЗВАНИИ И СУЩНОСТИ
ГИМНАСТИЧЕСКОГО ДВИЖЕНИЯ «СОКОЛЬ»**

Алексей ЛЯХ-ПОРОДЬКО

*Национальный университет
физического воспитания и спорта Украины*

Аннотация. Статья посвящена роли мифологическо-этнической составляющей в названии и сущности гимнастического движения «Сокол». Выявлена сущность символического названия «Сокол» в мифологии древних культур, в частности славянской и украинской. Раскрыта взаимосвязь этнокультурной и национально-патриотической идеологии воспитания чехов, сербов, хорватов, словенцев, поляков, болгар и других. Во взаимосвязи с историческими традициями рассматриваются вопросы развития сокольского движения и особенности его реализации в современной Украине.

Ключевые слова: мифология, символ сокол, гимнастическое движение «Сокол».

**THE MYTH AND ETHNIC COMPONENT
IN THE TITLE AND THE SENSE
OF GYMNASTIC MOVEMENT “SOKIL”**

Olexij LJAKH-POROD’KO

*National University
of Physical Education and Sport
of Ukraine*

Annotation. The article is devoted to the role of myth and ethnic component in the title and the sense of gymnastic movement “Sokil”. The sense of the symbolic title “Sokil” in mythology of ancient cultures including Slavic and Ukrainian is determined. The interconnection of ethnic cultural and national patriotic ideology of upbringing of Czechs, Serbs, Horvaths, Slovenians, Bulgarians is shown. The problems of development of Sokil movement and the specialties of its existence in contemporary Ukraine are considered taking into count historical traditions.

Key words: mythology, symbol sokil, gymnastic movement “Sokil”.

Стаття надійшла до редколегії 7.02.2011